

MÜNDƏRİCAT

GİRİŞ	2
FƏSİL 1. AQRAR - SƏNAYE KOMPLEKS ƏSAS MÜDDƏALAR.....	Ошибка!
Закладка не определена.	
1.1. ASK-nın müasir vəziyyəti və inkişafı perspektivləri	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Aqrar - sənaye kompleksinin tərkibi və tənzimlənməsi.....	Ошибка!
Закладка не определена.	
FƏSİL 2. AQRAR SƏNAYE KOMPLEXLERİLƏRİ ÜZRƏ QABAQCIL ÖLKƏLƏR.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. İnkişafetmiş ölkələrin aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymətlərin formalaşması təcrübəsi.....	Ошибка! Закладка не определена.
ƏDƏBİYYAT	Ошибка! Закладка не определена.

GİRİŞ

Bazar münasibətləri əsasında inkişaf şəraitində aqrar bazarda qiymətlər tamamilə bazar mexanizminin təsiri altında formalaşır və onların səviyyə ərinə demək olarki, müdaxilələr olunmur. Ölkəmizdə qiymətlərin sərbəstləşdirilməsindən 20 ildən artıq vaxt keçməsinə baxmayaraq, hələlik, sərbəst qiymət əmələ gəlməsi kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıların aqrar sənaye kompleksinin başqa vəsilələri ilə müqayisədə əlverişli mövqelərinin təmin olunmasına imkan verməmişdir. Kənd təsərrüfatı istehsalçıların gəlirlilik səviyyəsi aqrar sənaye kompleksinin və iqtisadiyyatın başqa sahələrində çalışanlarını gəlirlilik səviyyələri ilə müqayisədə xeyli dərəcədə aşağıdır. Ölkəmizdə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıların zəruri gəlirlilik səviyyəsinin təmin olunmamasını şərtləndirən amillər sırasında onların istehsal etdikləri məhsullara formalaşan bazar qiymət səviyyələrinin aşağı olması mühüm yer tutur. Qiymətlər sərbəstləşdirildikdən sonra kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları istehsal vasitələri istehsalçıların və emal müəsisələrinin inhisarçılığı ilə daha çox qarşılaşırlar. İstehsal vasitələrinin qiymətlərinin yüksək olması və emal müəsisələri tərəfindən kənd təsərrüfatı məhsullarının aşağı qiymətlə tədarükü kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları qane etmir. Onlar geniş təkrar istehsal prosesinin həyata keçirilməsinə imkan verə biləcək səviyyədə gəlir əldə edə bilmirlər.

İstehsalçılar üçün əlverişli bazar mühitinin yaradılması qiymətlərin səviyyələrinin tənzimlənməsindən və aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymət mexanizminin təkmilləşdirilməsindən bilavasitə asılıdır. Qeyd edək ki, aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymət mexanizminin təkmilləşdirilməsi və onun tədqiqi problemi demək olarki, bütün dünya ölkələrində mövcuddur. Bu problemin həlli üçün hər bir ölkədə həmin ölkənin xarakterik xüsusiyyətlərindən və inkişaf şəraitindən asılı olaraq məqsədə uyğun tədbirlər sistemi işlənilib hazırlanır və reallaşdırılır. Ölkəmizdə aqrar-sənaye kompleksi sisteminin mövcud şəraiti nəzərə alınmaqla aqrar sənaye kompleksi sistemində qiymət mexanizmi işlənilib hazırlanaraq həyata keçirilməli və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri

müəyyənləşdirilməlidir. Bununla əlaqədar qeydetmək lazımdır ki, bazar iqtisadiyyatı şəraitində respublikada aqrar-sənaye kompleksi sisteminin inkişafında dövlət qiymət tənzimlənməsinin rolu və ölkəmizin 4 aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymət mexanizminin mahiyyəti müəyyənləşdirilməli, bu sahədə qiymətlərin müasir vəziyyəti təhlil olunmalı, inkişaf etmiş ölkələrin aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymətlərin formalaşması təcrübəsi öyrənilməli, o cümlədən aqrar-sənaye kompleksinin inkişafında regional siyasət, qiymət mexanizminin təkmilləşdirilməsi və qiymət disparitetinin aradan qaldırılması yolları müəyyən olunmalıdır. Yuxarıda deyilənlər «Aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymət mexanizmi və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri» mövzusunda tədqiqatın aktuallığını göstərir və onun işlənilib hazırlanmasının istər praktiki, istərsədə elmi nəzəri baxımdan aktuallığına dəlalət edir. Respublikamızın iqtisadçı alimlərinin elmi əsərlərində qiymətin əmələ gəlməsinə geniş yer verilərək makro və mezo iqtisadi baxımdan tədqiq edilib. Hal hazırda respublikanın aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymət disparitetliyinin aradan qaldırılması yollarına və aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymət mexanizminin təkmilləşdirilməsi probleminə dair çox az tədqiqatlar yerinə yetirilib. Qiymət siyasətini yalnız ayır-ayrılıqdan əzəri və praktiki aspektdə İ.Ş. Qarayev, S.V. Salahov, Ə.Ç. Verdiyev, İ.M. Xeyirxəbərov, İ.H. İbrahimov, Ş.Ə. Axundov, Q.B. Hacıyev və s. alimlər elmi əsərlərində tədqiq edərək aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymətin əmələ gəlməsi problemini, ASK də iqtisadi mexanizmin digər elementlərini ayrılıqda və kompleks şəkildə əks etdiriblər. Yuxarıda şərh edilənləri nəzərə alaraq respublikada oxşar nəzəri praktiki fikirlər inəşkar olunmadığından balanslaşdırılmamış iqtisadi şəraitdə yeni qiymət sisteminin tətbiqi və səmərəli dövlət qiymət siyasətinin həyata keçirilməsi üçün aqrar-sənaye kompleksi sistemində qiymət mexanizminin təkmilləşdirilməsi yollarının tədqiq edilməsi aktualıq kəsb edir. Bu kompleks problem aqrar iqtisadi ədəbiyyatlarda hələlik öz əksini tapmayıb. Aqrar-sənaye kompleksi sistemində istehsal edilən məhsulların qiymətlərinin formalaşması və azad qiymət əmələ gəlməsinin optimal münasibətdə öyrənilməsi əhəmiyyətli dərəcədə artır. Qeydedilənlər A. Marşal, Ç. Keyns, M.